

De Alde Feanen

NATIONAAL PARK

Jaargang 5

nummer 2

2005

Deze nieuwsbrief is er voor iedereen die woont, werkt en recreëert in De Alde Feanen.
Oplage 10.000

In deze nieuwsbrief onder meer

- Meer natuur en recreatie in JD-polder
- Beter water voor boer en natuur
- Anton Huitema en het ree
- Een heel ander verjaardagsfeestje?

Instelling Nationaal Park De Alde Feanen dichtbij

Vijf jaar geleden gaf de toenmalige staatssecretaris voor Natuurbeheer, mevrouw Geke Faber, De Alde Feanen de status "Nationaal Park in oprichting". In de afgelopen jaren hebben vertegenwoordigers uit de streek, belangenorganisaties en overheden gezamenlijk hard gewerkt om de definitieve aanwijzing tot Nationaal Park mogelijk te maken. Het is nu bijna zover!

Alweer enige tijd geleden is het Beheer- en Inrichtingsplan voor De Alde Feanen ter goedkeuring aangeboden aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), de heer C. Veerman. Vanuit het ministerie is een positief signaal gegeven over het Beheer- en Inrichtingsplan. Een goedkeuring van de minister wacht nog op de voordracht voor de samenstelling van het nieuwe Overlegorgaan.

In de vergadering van 6 september jongstleden, heeft het zittende Overlegorgaan besloten, dat de samenstelling van het orgaan blijft zoals deze nu is. Geen uitbreiding dus. Niettemin zal de Vereniging van Rietsnijders beter worden vertegenwoordigd, nu deze vereniging aansluiting heeft gevonden bij landbouworganisatie LTONOord. De minister is inmiddels gevraagd het Overlegorgaan opnieuw in stellen.

Discussie over begrenzing.

Hiermee is de rust rond De Alde Feanen nog niet teruggekeerd. Er is dit jaar veel te doen rond de begrenzing van het Nationaal Park. De directe aanleiding daarvoor was het Veenhoopfestival.

Het Overlegorgaan heeft besloten de op 9 december 2004 vastgestelde begrenzing te handhaven. Tijdens de discussie over de begrenzing is gebleken, dat er nog veel onduidelijkheid bestaat over de Nationaal Parkstatus voor De Alde Feanen. Daarom worden hier nog een aantal vragen en antwoorden op een rijtje gezet:

Is het natuurbelang in een Nationaal Park groter dan het recreatiebelang?

Hoofddoelstelling is de bescherming van de natuur, ook al omdat dit de drager is voor de recreatie. Niettemin zijn natuur en recreatie in een Nationaal Park beide belangrijk.

Is het Nationaal Park een beperking voor de recreatie?

Bestaand recreatief gebruik kan, als een gebied wordt aangewezen als Nationaal Park, gewoon blijven bestaan. Uitbreidingen van het recreatieve gebruik zijn toegestaan als deze de natuurwaarden in het gebied niet aantasten. (Lees verder op pagina 2)

Vervolg Instelling Nationaal Park De Alde Feanen dichtbij

Hoe is de begrenzing van het Nationaal Park tot stand gekomen?

In 1998 heeft de Voorlopige Commissie Nationale Parken de minister van LNV geadviseerd om De Alde Feanen aan te wijzen als Nationaal Park. In het advies van deze commissie was de nu vastgestelde begrenzing al opgenomen.

Wat is het juridisch kader van het Nationaal Park?

De instelling van De Alde Feanen als Nationaal Park heeft geen juridische consequenties. Het betekent dat de verschillende betrokken instanties samenwerken om het gebied te beschermen en te behouden. De wijze waarop wordt samengewerkt is opgenomen in het Beheer- en Inrichtingsplan.

Wat zijn de consequenties als De Alde Feanen niet wordt aangegeven als Nationaal Park?

Daarmee verliest De Alde Feanen haar kwalificatie als een uniek natuurgebied in Nederland, één van de achttien 'parels' aan de Nederlandse natuurkroon. Daarnaast heeft het een groot aantal praktische consequenties, zoals het wegvallen van subsidiestromen en ondersteuning vanuit de verschillende overheden. Kortom, geen goede zaak voor De Alde Feanen.

Moet een Nationaal Park een bezoekerscentrum hebben?

Bij voorkeur wel, maar het is niet dwingend voorgeschreven. In De Alde Feanen zijn het Frysk Lanbou Museum en It Fryske Gea bezig gezamenlijk een museum annex bezoekerscentrum te ontwikkelen bij It Wiid. Directeur Ultsje Hesper van It Fryske Gea heeft in de laatste vergadering van het Overlegorgaan aangegeven, dat hij verwacht dat het bezoekerscentrum op 1 januari 2007 de deuren zal openen. Er worden nu gesprekken gevoerd met de provincie Fryslân om een provinciale bijdrage van circa € 2 miljoen te realiseren: 'It giet dreech, mar we geane noch hieltyd de goeie kant út. Ik ha goeie hope dat it dizze hjerst rûn komt. Dan sil sa gau as mooglik is de skeppe de grûn yn'.

Waar kan ik meer informatie over Nationale Parken vinden?

Om te beginnen via de centrale website van de Nationale Parken, www.nationaalpark.nl, of via de website van De Alde Feanen www.dealdefeanen.nl. Verder komt er dit najaar een nieuwe brochure over Nationale Parken uit en verschijnt een samenvatting van het Beheer- en Inrichtingsplan. Beide worden breed verspreid en zijn ook verkrijgbaar bij het secretariaat van het Overlegorgaan, bij het IVN en It Fryske Gea (zie ook colofon van deze nieuwsbrief).

Meer natuur en recreatie in Jan Durkspolder e.o.

It Fryske Gea gaat de Jan Durkspolder, die nu grotendeels onder water staat, zó bemalen dat er een gevarieerd moerasgebied ontstaat. Het gebied ten noorden van de Jan Durkspolder komt tegelijkertijd onder water te staan tot aan de Manjepetswei, zodat vogels daar hun toevlucht kunnen nemen. Als over een aantal jaren de Jan Durkspolder flink begroeid is, zal hij weer geleidelijk onder water worden gezet. Het gebied noordelijk ervan wordt dan drooggemalen, zodat ook daar de moerasvegetatie zich kan ontwikkelen.

Dit is goed voor de beschermde heikikker en de Noordse woelmuis en ook de roerdomp, de waterral en het porseleinhoen kunnen hier dan gaan broeden. Dit proces van beurteilungen nat en droog wordt met tussenpozen van enkele jaren herhaald. De bemaling wordt gedaan met de gerestaureerde Amerikaanse windmolen.

Voor de recreatie komt er een nieuwe vogelkijkhut noordelijk van de Jan Durkspolder. Er komen een uitzichttoren in de Wolwarren en overstapplaatsen voor kano's vanuit de Hooidamsloot. Zo kunnen de bezoekers echt genieten van de natuur hier.

Nico Minnema van It Fryske Gea heeft de plannen met de inwoners doorgesproken, de opmerkingen meegenomen en de kanoroute aangepast. Ook is er overleg met de betrokken pachters en belangenorganisaties, zoals de vogelwachters, dorpsbelangen, de landbouw en ondernemersverenigingen. Binnenkort volgt nog een informatieavond.

De herinrichting is mogelijk dankzij o.a. een financiële bijdrage van het Life-fonds van de Europese Unie.

Een heel ander verjaardagsfeestje

Hou jij van dingen onderzoeken en van avontuur? Dan is de survivaltocht van Otte de otter echt iets voor jou. Wat moet je doen? Huur een kano of fluisterboot en een survivalton van Otte de otter. In de survivalton vind je opdrachten. Als je deze opdrachten uitvoert, dan ontdek je of De Alde Feanen geschikt is voor otters.

De survival is heel leuk om met vriendjes, broertjes en zusjes te doen. Of met je vader en moeder. En als je eens een 'ander' verjaardagsfeestje wilt geven, is de ottersurvival heel leuk. Je beleeft en ervaart de mooie natuur.

Met de komst van Otte hebben we nu twee otters. Want sinds een aantal jaren waart ook "Pier de otter" door De Alde Feanen. Dit natuurprogramma voor de middenbouw van het basisonderwijs is een groot succes. Al vier jaar lang doen er jaarlijks zo'n 25 schoolklassen met ruim zeshonderd kinderen aan dit programma mee!

De ottersurvival is gemaakt door het IVN Consulentenschap Fryslân in samenwerking met vijf recreatieondernemers in De Alde Feanen. De survivalton plus een boot zijn te huur bij de volgende vijf bedrijven: Bootverhuur G.J. Wester, Camping en Buitenplaats It Wiid, Camping Simmerwille en Verhuurbedrijf Hollema, alle te Earnewâld en bij De Veenhoop watersport en recreatie op De Veenhoop.

De survivaltocht is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van Mopark.

Interview werken in een Nationaal Park

'Ik wil vrijheid om te ondernemen' Gerlof Bleeker

Ondernemen in een Nationaal Park. Dat betekent vooral rekening houden met de natuur en je ambities als recreatieondernemer vergeten? Directeur-eigenaar Gerlof Bleeker windt er geen doekjes om. 'Ik schrok wel even, toen bleek dat ons Hotel-restaurant Ie-Sicht binnen de begrenzing van het Nationaal Park De Alde Feanen ligt.'

Bleeker: 'Het natuurgebied zelf is het probleem niet. We hebben onze 25.000 klanten per jaar vooral te danken aan de mooie natuur en de rust. De status Nationaal Park biedt ons bedrijf geweldige kansen. Ik denk dat deze omgeving nog meer aantrekkingskracht gaat krijgen. Nog veel meer 50-plussers zullen De Alde Feanen gaan ontdekken. Daarom is het goed, dat het Nationaal Park niet beperkt is tot alleen De Alde Feanen, maar dat ook de omgeving er bij wordt betrokken. Dan kun je de recreatiedruk spreiden en de rust en natuurbeleving op peil houden.'

Wat is het probleem wel?

Bleeker: 'Wij vallen op dit moment als bedrijf in het Nationaal Park. Het kan lastig worden om uit te breiden. Dat vind ik geen prettig idee.'

U wilt investeren.

Bleeker: 'Ik zou een slechte ondernemer zijn, als ik niet inspeel op de toenemende aantrekkingskracht. Ik wil de vrijheid om te kunnen ondernemen. Ons hotel heeft nu negen kamers en ik wil op termijn naar twintig kunnen.'

En dat kan niet?

Bleeker: 'Laat ik het zo zeggen. Het zou heel krom zijn, als we niet zouden kunnen uitbreiden. Het gegeven is dat er meer recreanten gaan komen. Maar deze mensen koffie aanbieden of een bed, dat kan straks niet? Moeten bezoekers van De Alde Feanen dan in een paar uurtjes door De Alde Feanen crossen? Dat is niet logisch. We moeten hier met zijn allen het gevoel van rust en ruimte juist bevestigen. Dat betekent dat Ie-Sicht met zijn mooie terras aan De Wijde Ee de mensen goed moet kunnen ontvangen.'

En dus?

'We moeten niet onnodig beperkt worden. Voor ons is het lastig en voor het Nationaal Park is wat meer opvangcapaciteit juist goed. Ik heb er best vertrouwen in dat we er wel uit komen en dat het Nationaal Park en Ie-Sicht zich beide op een natuurlijke manier kunnen ontwikkelen.'

Het Nationaal Park zelf. Wat vindt u dat er moet gebeuren?

'Investeren in infrastructuur, een betere bewijzing, zorgen dat gasten zich minimaal een dag in het gebied kunnen vermaken. En ik zou heel voorzichtig zijn met het afsluiten van gebieden. De Alde Feanen moet toegankelijk zijn. De mensen moeten het Nationaal Park kunnen beleven.'

Even voorstellen, Horecabaas Gerlof Bleeker

Gerlof Bleeker (1960) kocht Hotel-restaurant Ie-Sicht enkele jaren geleden.

Samen met zijn vrouw Coby en kinderen Annelot, Marlinde en Bent woont hij op het 'mooiste plekje van Nederland'.

Hotel-restaurant Ie-Sicht telt negen kamers, 250 zitplaatsen binnen, 200 zitplaatsen buiten op het wereldberoemde terras aan de Wijde Ee. Het complex in Oudega trekt 25.000 gasten per jaar, het merendeel uit de regio. Het drukke seizoen loopt van 1 april tot 30 oktober. In de winter boeken vooral zakelijke gasten.

Landinrichting en Wetterskip

zorgen voor betere waterhuishouding

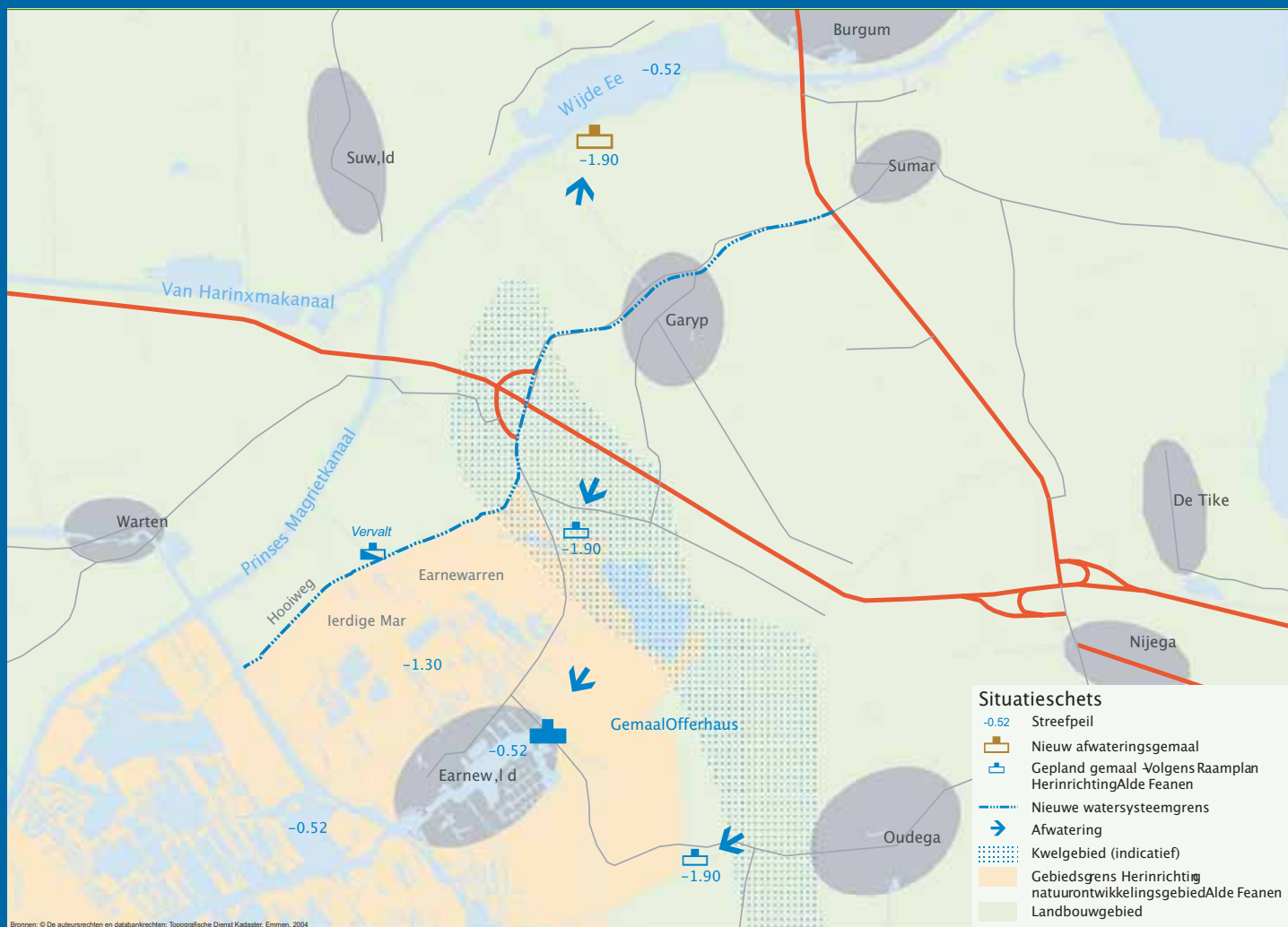
De Landinrichtingscommissie Alde Feanen heeft besloten het plan voor een gemaaltje aan de Hooiweg bij Earnewâld te annuleren. De bedoeling was dat het gemaaltje schoon kwelwater uit het landbouwgebied in de naastgelegen natuurgebiedjes Earnewarren en Ierdige Mar zou gaan pompen om de verdroging er tegen te gaan. Nader onderzoek heeft aangetoond, dat de kosten van circa € 300.000 niet opwegen tegen het te verwachten rendement voor de natuur. 'Juist in de droge zomerperiode is de hoeveelheid kwelwater bijna nihil', aldus secretaris Frits Foekema van de Landinrichtingscommissie, 'dan moet je er natuurlijk geen duur geld in steken.'

Foekema: 'wat we samen met Wetterskip Fryslân wêl gaan doen is de problemen voor de landbouw en de natuur aanpakken. In het Raamplan voor de Herinrichting Alde Feanen wordt gepleit voor een tweetrapsbemaling. We willen op de grens van natuurgebied en landbouwgebied twee gemaaltjes plaatsen. Dan kunnen de peilen in het landbouwgebied worden verlaagd en de peilen in het natuurgebied kunnen hoog blijven. De plaatsing van de gemaaltjes past uitstekend in de plannen van Wetterskip Fryslân om waterhuishoudkundige problemen in de landbouw te verhelpen.'

Nieuw groot gemaal.

Doordat de bodem als gevolg van aardgaswinning daalt, ontstaan in toenemende mate problemen met de waterhuishouding rondom Garyp. Foekema: 'het Wetterskip gaat daarom een nieuw groot afwateringsgemaal bouwen. Omdat de afstroming in noordelijke richting het gemakkelijkst gaat, zal het gemaal geplaatst worden bij de Wijde Ee bij Burgum. Er ontstaat dan een afwateringssysteem, dat is afgesplitst van het bemalingsgebied van het bestaande gemaal Offerhaus. Hiermee vervalt de noodzaak voor het gemaaltje aan de Hooiweg.'

Op dit moment is het nog zo, dat het gemaal Offerhaus bij Earnewâld de natuur en de landbouw in het hele gebied moet bedienen. 'Door het plaatsen van twee gemaaltjes en een nieuw afwateringsgemaal zal de situatie enorm verbeteren', verwacht Foekema. (Zie ook de kaart).

Het fotoboek van Anton Huitema

Het ree

Wij hebben hertjes gezien, vertellen mensen me vaak. Maar dan bedoelen ze reeën, want herten komen in De Alde Feanen niet voor. Het ree, *Capreolus capreolus*, is het grootste zoogdier in De Alde Feanen. In de vijftiger jaren kwamen de eerste reeën in De Alde Feanen. De natte Alde Feanen zou als blijvend leefgebied niet geschikt zijn dacht men toen, maar niets is minder waar. Er leven 125 tot 150 reeën, zo blijkt uit de jaarlijkse tellingen. Het gaat goed met het ree in Nederland. De populatie is in Nederland in vijftien jaar gegroeid van 25.000 tot ruim 60.000. Reeën hebben dus een uitstekend aanpassingsvermogen. Als er maar aan drie belangrijke voorwaarden wordt voldaan: rust, voldoende voedsel en dekking (plekken waar zij zich schuil kunnen houden).

Reeën zijn vrij sociale dieren. In herfst en winter leven ze in groepen of sprongen. Ze hebben dan een dichte grijsbruine wintervacht. De holle haren bevatten lucht waardoor ze uitstekend isoleren en er nauwelijks verlies is van lichaamswarmte. Ook valt in deze periode de spiegel op, de witte vlek op het achtereind, bij de reebok niervormig en bij de reegeit hartvormig. Een reegeit heeft ook een klein 'staartje', ook wel schortje genoemd.

In het voorjaar krijgen de reeën een roodbruine zomervacht. De spiegel is dan eigenlijk alleen nog zichtbaar als het ree schrikt en de haren worden opgezet. De sprongen vallen uiteen en de reebokken bezetten hun territorium, waar ze geen andere bokken dulden. Een bok heeft vaak meerdere geiten.

Van half juni tot half augustus is het paartijd, oftewel de bronst. Reegeiten hebben een verlengde draagtijd. De bevruchte eicel nestelt zich in de baarmoederwand waar de ontwikkeling tijdelijk stopt. Eind december gaat de groei verder en de reekalfjes worden in mei/ juni geboren. Raak een 'gevonden' reekalfje nooit aan. Moeder ree is echt altijd ergens in de buurt!

Reeën zijn dagdieren, maar ze hebben zich aangepast aan de drukte. Om reewild te zien moet je 's morgen vroeg of tegen de avondschemering op pad. Rondom De Alde Feanen kun je vanuit de auto de reeën prachtig observeren. Reeën zien niet zo goed (je kunt het vergelijken met het beeld dat je ziet als je naar de bolle kant van een lepel kijkt) maar ze kunnen goed ruiken en horen. Probeer tegen de wind in te lopen als je reeën wat dichterbij wilt benaderen. Het vroege voorjaar is heel geschikt, vaak zijn de rietlanden dan gemaaid en hebben de reeën minder dekking.

Kijk ook eens op de website van de Vereniging Het Reewild:
www.reewild.nl

Nieuwe vogelkijkhut Lytse Saiterpolder

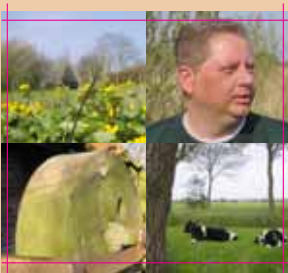
Veel liefhebbers hebben de nieuwe vogelkijkhut bij de Lytse Saiterpolder al gevonden. De kijkhut staat vlakbij de Wiide Saiter en je kunt er alleen over het water komen. Er is een aanlegsteiger gemaakt voor kleine bootjes.

De voormalige zomerpolder staat sinds de 60-er jaren onder water en is rondom begroeid met een brede rietzoom. Hierdoor vinden vele soorten (water)vogels er een ideale plek om te rusten, te broeden, te foerageren en te ruïen. Het meest opvallend zijn in de herfst en het vroege voorjaar de grote aantallen smienten, slob- en krakeenden. Ook wordt de polder in de winter graag gebruikt door kolganzen als slaapplek. In het voorjaar en in de nazomer komen er vaak lepelaars, soms vergezeld door grote zilverreigers.

Voor enkele gebieden in De Alde Feanen wordt nadrukkelijk gevraagd deze in de periode november t/m februari te mijden. Dit ter voorkoming van verstoring van grote hoeveelheden rustende vogels. Dit geldt ook voor de Lytse Saiterpolder. U kunt de kijkhut in periode maart t/m oktober het beste aanvaren via het PM kanaal en vervolgens via de Wiide Saiter.

Deze vogelkijkhut is mede mogelijk gemaakt met financiële steun van het Nationaal Park De Alde Feanen.

De man yn it fjild

Anton Huitema

U kunt Anton Huitema bijna dagelijks tegenkomen in De Alde Feanen. Anton is educatief medewerker bij het Nationaal Park en wie weet leert u

hem nog eens kennen tijdens één van de vele excursies die hij doet met jong en oud. Anton is ook natuurfotograaf. Voor elke nieuwsbrief van De Alde Feanen kiest Anton een foto uit zijn archief en vertelt hij er iets over. In deze nieuwsbrief is dit het ree.

Avontuur

De Blaustirns

De Alde Feanen

Samen met It Fryske Gea op pad in De Alde Feanen? Geeft u zich dan op voor onderstaande excursies. De excursies zijn op vertoon van een ledenpas van It Fryske Gea gratis, niet-leden betalen € 2,50. Opgave uiterlijk een week voorafgaande aan de excursie bij It Fryske Gea in Olterterp, telefoon (0512) 38 14 48. Nota bene: voor de wandelexcursies laarzen aan.

Zaterdag 29 oktober en zaterdag 12 november

- varen met de Blaustirns en wandelen naar de vogelkijkhut in de Jan Durkspolder van 08.00 – 11.00 uur
- wintergasten ontdekken
- maximaal 25 deelnemers

Zondag 6 november

- wandelen door de Fjirtich Mêd van 14.00 – 16.00 uur
- maximaal 20 deelnemers

Zondag 20 november

- wandelen in De Kraanlannen bij De Feanhoop van 14.00 – 16.00 uur
- wintergasten en natuurontwikkeling
- maximaal 20 deelnemers

Colofon

Deze nieuwsbrief is een gezamenlijke uitgave van het Nationaal Park i.o. De Alde Feanen en de Landinrichtingscommissie Alde Feanen www.dealdefeanen.nl

Nationaal Park i.o. De Alde Feanen

Secretariaat Anne Steegstra
Provinsje Fryslân
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Landinrichtingscommissie Alde Feanen

Secretariaat Frits Foekema
Dienst Landelijk Gebied
Postbus 2003
8901 JA Leeuwarden

Foto's:

Geert Lantinga
Anton Huiteima
Henk Feitsma

Redactie:

Jörgen de Bruin
Jan van Erp
Anton Huiteima
Anne Steegstra
Henk Feitsma

Concept, lay-out en realisatie:

SPIN OFF Communicatie Akkrum
www.spinoffcommunicatie.nl

Wie wil er mee?

In het donker door De Alde Feanen

De Alde Feanen 's nachts. Varen met de bijna geruisloze Blaustirns van It Fryske Gea door dit prachtige natuurgebied is dan een ervaring op zich. Op zaterdag 29 oktober aanstaande helemaal. Want dan is het de eerste landelijke 'Nacht van de nacht'. Onder het motto 'laat het donker donker' organiseert het Nationaal Park De Alde Feanen samen met It Fryske Gea een bijzondere nachtelijke vaartocht. Een buitenkans om De Alde Feanen eens bij nacht te zien ... en te horen. 'Laat het donker donker' is een initiatief van de Stichting Natuur en Milieu en de provinciale Milieufederaties. Overal in Nederland doen onder andere natuurorganisaties en gemeenten mee.

Wilt u dit exclusieve moment meemaken? Meldt u dan uiterlijk 21 oktober bij It Fryske Gea op (0511) 53 92 26. Er kunnen 25 deelnemers mee. Vol is vol helaas.

Startpunt: haven van It Fryske Gea, einde Ds. Offerhausweg in Earnewâld
Vertrektijd: 20.00 uur
Duur excursie: twee uur
Kledingadvies: warme kleding
Kosten: Gea leden gratis; kinderen tot 15 jr. € 3,50; volwassenen € 5,-

